

Regeringens proposition

2005/06:67

Fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia

Prop.
2005/06:67

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 januari 2006

Göran Persson

Barbro Holmberg
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redogörs för den senaste utvecklingen i Liberia, den humanitära situationen och det svenska engagemanget i Liberia, Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL), samt det svenska deltagandet i missionen under det gångna året med ett mekaniserat skyttekompani inom ramen för den irländska bataljonen. I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka bestående av högst 500 personer till förfogande för deltagande inom ramen för UNMIL längst till och med november 2006.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Den senaste utvecklingen i Liberia.....	5
4	Den humanitära situationen och det svenska engagemanget i Liberia	6
5	Förenta nationernas mission i Liberia, UNMIL	7
6	Svenskt deltagande i UNMIL	9
7	Rättsliga frågor	10
8	Regeringens överväganden.....	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 januari 2006.....	13

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:67

Regeringen föreslår att riksdagen medger att en svensk väpnad styrka bestående av högst 500 personer ställs till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) längst till och med november 2006.

2 Ärendet och dess beredning

Den 9 januari 2004 överlämnade FN en formell förfrågan till Sverige om att bidra med ett mekaniserat skyttekompani till UNMIL. Enligt förfrågan önskade FN att förbandet skulle vara operativt i missionsområdet snarast möjligt.

Den 22 januari 2004 överlämnade regeringen till riksdagen proposition 2003/04:61 med förslag om att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 240 personer till förfogande för deltagande inom ramen för UNMIL under 12 månader.

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet konstaterade i betänkande 2003/04 FöU1 att FN:s säkerhetsråd i resolution 1509 från den 19 september 2003 bemyndigat upprättandet av en multinationell styrka för att stödja genomförandet av det fredsavtal som överenskommits den 18 augusti 2003 mellan två rebellgrupper å ena sidan och Liberias regering å den andra. Utskottet föreslog att riksdagen bemyndigar regeringen att även med en eventuell utvidgning av operationsområdet, efter förändrat mandat från FN:s säkerhetsråd, ställa en väpnad styrka om högst 240 personer till förfogande för deltagande inom ramen för FN:s mission i Liberia under högst 12 månader. Den 18 februari 2004 biföll riksdagen utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2003/04:138).

Den 19 februari 2004 beslutade regeringen att Försvarsmakten skulle delta med en väpnad styrka i Liberia som en del av FN:s mission i Liberia under 12 månader under åren 2004 och 2005. Truppbidraget skulle omfatta ett förstärkt mekaniserat skyttekompani samt stabsofficerare om högst 240 personer.

En förtrupp till förbandet transporterades till Liberia den 26 februari 2004. Den irländska bataljonen var då redan på plats i missionsområdet, men blev fullt operativ först när det svenska skyttekompaniet kom på plats. Förtruppens uppgifter utgjordes av praktiska förberedelser såsom mottagande av personal och materiel. Den 9 mars 2004 var huvudstyrkan på plats och den 29 mars var förbandet fullt operativt. Totalt uppgår det svenska bidraget till ca 235 personer.

Den 13 januari 2005 överlämnade regeringen proposition 2004/05:61, i vilken man föreslog att riksdagen skulle besluta att medge att en svensk väpnad styrka bestående av högst 300 personer ställdes till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) under ytterligare 12 månader. Utrikesutskottet föreslog den 10 februari 2005, i betänkande 2004/05:UU5, efter att ha inhämtat försvarsutskottets synpunkter, att riksdagen skulle bifalla regeringens proposition 2004/05:61. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut den 16 februari 2005 (rskr. 2004/05:162).

Den nu aktuella förlängningen sker på initiativ av regeringen efter informella kontakter med Förenta nationernas avdelning för fredsbevarande operationer i New York, och i samförstånd med Irland.

Under åren 1989–1997 pågick ett inbördeskrig i Liberia. Omkring 150.000 personer, huvudsakligen civila, beräknas ha dödats under de åtta år som stridigheterna pågick. FN:s observatörsmision i Liberia (UNOMIL) avslutade sitt arbete i och med fredsprocessens avslutande med allmänna val i juli 1997. Den forne rebelledaren Charles Taylor valdes då till ny president i Liberia.

Samma år upprättade FN ett stödkontor för fredsbyggande i Liberia (UNOL) med uppgift att stödja en konsolidering av freden efter valet. FN:s arbete underminerades dock av regeringens oförmåga att genomföra politiska och ekonomiska reformer. Istället för försoning fortsatte vanstyret under Taylors ledning med systematiska övergrepp av mänskliga rättigheter samt diskriminering och förföljelse av politiska motståndare.

Dessa omständigheter ledde till att nya stridigheter utbröt 1999 då rebellgruppen *Liberians United for Reconciliation and Democracy* (LURD) uppstod med mål att störta Taylor. Ett flertal av LURD-anhängarna tillhörde fraktioner från det första inbördeskriget som inte integrerats i den nya liberianska armén under Taylors ledning. I mars 2003 uppstod även en andra rebellgrupp, *Movement for Democracy in Liberia* (MODEL), med samma syfte, som snabbt tog kontroll över de sydöstra delarna av Liberia.

Kriget i Liberia hade starka regionala kopplingar och den osäkra situationen i landet har haft en negativ effekt på utvecklingen i hela Mano Riverunionen (Guinea, Liberia och Sierra Leone) samt Elfenbenskusten. Det första liberianska inbördeskriget medförde en stor flyktingström över gränserna samtidigt som en ansenlig mängd vapen, ammunition och stridande flödade över gränserna i olika riktningar.

En lösning av konflikten i Liberia har således varit en förutsättning för att kunna skapa stabilitet och fredlig utveckling i regionen. Därför gjorde det internationella samfundet ihärdiga ansträngningar för att förhandla fram en fredlig lösning av konflikten.

Under våren och sommaren 2003 trappades stridigheterna i Liberia upp. Rebellgrupperna LURD och MODEL hade tagit kontroll över nästan 60 procent av landet och hotade att inta huvudstaden Monrovia. Den humanitära situationen var alarmerande med omkring en miljon internflyktingar utan tillgång till internationella hjälpsändningar. Med denna utgångspunkt gick regeringen i början av juni med på att sätta sig vid förhandlingsbordet i Accra, Ghana, med rebellgrupperna och den politiska oppositionen.

Fredsförhandlingarna skedde under ledning av ordföranden för ECOWAS och ledde till ett avtal om eldupphör. Under starkt tryck av det internationella samfundet avgick president Taylor efter att han erbjudits asyl i Nigeria. Därefter kunde parterna den 18 augusti 2003 enas om ett fredsavtal som banade väg för en övergångsregering som skulle leda landet fram till allmänna val hösten 2005. I fredsavtalet bad parterna vidare FN att skicka en styrka till Liberia under kapitel VII i FN-stadgan för att stödja övergångsregeringen och genomförandet av fredsavtalet.

Den 14 oktober 2003 installerades den nationella övergångsregeringen. Dess arbete präglades av interna motsättningar och anklagelser om

korruption och bristande engagemang för fredsprocessen hos enskilda regeringsmedlemmar. Även förbindelserna med övergångsparlamentet var tidvis ansträngda.

Förberedelserna för de allmänna valen gick dock enligt plan och, med omfattande stöd från framförallt FN, kunde fria och hederliga val genomföras under hösten 2005. Valdeltagandet var 75 % i första omgången och 61 % i den andra omgången. Ellen Johnson-Sirleaf segrade med drygt 59 % av rösterna och blir i januari 2006 Afrikas första valda kvinnliga president.

Johnson-Sirleaf och hennes regering står inför stora utmaningar. Förväntningarna bland väljarna är höga. Korruption, utbredd fattigdom och en ännu inte avslutad återintegrerings- och rehabiliteringsprocess är omedelbara bekymmer. Till detta kommer reformer av rättsväsendet och behovet av att inleda en försoningsprocess. Som ett led i denna måste regeringen också ta ställning till att begära en utlämning av Charles Taylor för vidare befordran till specialdomstolen i Freetown, Sierra Leone. Han står åtalad för krigsförbrytelser i samband med kriget i Sierra Leone. Det finns således fortsatt risk för bakslag i Liberia. Samtidigt åtnjuter Johnson-Sirleaf stort förtroende internationellt och optimism råder inför hennes tillträde.

Säkerhetsläget har förbättrats påtagligt i Liberia sedan UNMIL under första halvåret 2004 etablerade full kontroll över landets territorium. Läget i Monrovia har varit förhållandevis lugnt under året med undantag för mindre oroligheter i samband med att slutresultatet i presidentvalet blev känt. Genom ett robust ingripande av UNMIL, däribland det svenska förbandet, förhindrades en eskalering av dessa oroligheter i november 2005.

4 Den humanitära situationen och det svenska engagemanget i Liberia

Sedan militärkuppen 1980 har Liberia genomgått en tid av politiskt, ekonomiskt och socialt kaos förorsakat av krig och maktmissbruk. Detta har bland annat resulterat i en svår humanitär kris i landet med upp emot en miljon internflyktingar och hundratusentals som flydde till grannländerna. Undertecknandet av fredsavtalet den 18 augusti 2003 och efterföljande internationell truppenärvaro har inneburit väsentligt ökade möjligheter till distribution av humanitärt bistånd. Befolkningen har under 2005 börjat flytta tillbaka till sina hemtrakter men fortfarande har mer än 300 000 internflyktingar och 150 000 flyktingar i grannländerna ännu inte återvänt hem.

Frånvaron av god samhällsstyrning och avsaknad av civila, sociala och ekonomiska strukturer har resulterat i osäkerhet, fattigdom, kriminalitet och annat mänskligt lidande i landet. Inrättandet av en nyvald regering i januari 2006 kommer förhoppningsvis att vara början till en rehabilitering, återuppbyggnad och en fungerande samhällsstruktur i landet samt försoning mellan tidigare stridande folkgrupper.

Det svenska humanitära biståndet under 2005 uppgick till drygt 53 miljoner kronor och kanaliserades både genom FN-organisationer och

genom svenska och internationella enskilda organisationer. Insatserna har stött områden som hälsa, utbildning och jordbruk. Under 2005 har utöver humanitära insatser också stora insatser gjorts inom framför allt demobilisering och återintegrering av f.d. kombattanter från de olika rebellgrupperna (25 miljoner kronor) men också inom social och ekonomisk återuppbyggnad inom de områden i landet som flyktingar och demobiliserade kombattanter återvänt till (23 miljoner kronor) samt ett mindre stöd (2 miljoner kronor) till en av övergångskommissionerna (Governance Reform Commission).

Enligt FN:s konsoliderade appell för år 2006 uppgår hjälpbehovet för Liberia till cirka 121 miljoner US-dollar. Därtill kommer behov av matleveranser och medel för rehabilitering och återuppbyggnad. Dessa insatser skall huvudsakligen fortsätta användas för att stödja återvändandet och social integrering av flyktingar i samhället. Stöd skall också ges för att befolkningen skall kunna få en basal hälsovård, utbildning, möjlighet att återuppta exempelvis matproduktion genom bland annat jordbruksstöd. Sida avser att fortsätta det humanitära stödet till Liberia under 2006 samt också ge stöd till återuppbyggnadsarbetet för att möjliggöra en social och ekonomisk återintegrering av den återvändande befolkningen.

Utrikesdepartementets kabinettssekreterare Hans Dahlgren är sedan juli 2001 EU-ordförandeskapets särskilde representant för Mano Riverunionen. I kabinettssekreterarens mandat ingår bl.a. att främja dialogen mellan länderna, att stödja en fredlig utveckling i regionen och att samverka med FN. Som EU-ordförandeskapets representant är kabinettssekreteraren, tillsammans med ordföranden för ECOWAS, även ordförande i den internationella kontaktgrupp som upprättades i september 2002 i syfte att samordna och öka FN:s och det internationella samfundets ansträngningar för en fredlig lösning i Liberia. Gruppens mandat har nu utökats till hela Mano River området, men fokus ligger alltså på Liberia. Genom kabinettssekreterarens uppdrag spelar Sverige en framträdande roll för att främja varaktig fred och stabilitet, samt att bidra till landets återuppbyggnad.

Sedan i september 2004 har Sverige en tjänsteman placerad i Monrovia, som representerar Sverige i kontakter med regeringen, UNMIL samt övriga länders och organisationers representanter i landet. Detta stärker ytterligare Sveriges möjligheter att aktivt följa utvecklingen i Liberia.

5 Förenta nationernas mission i Liberia, UNMIL

I ett brev till ordföranden för FN:s säkerhetsråd den 28 juni 2003 rekommenderade FN:s generalsekreterare att en multinationell styrka skulle skickas till Liberia för att få stopp på den negativa utvecklingen i landet. Den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS fattade strax därefter ett principbeslut om att skicka en förtrupp till Liberia för att bidra till att stabilisera situationen och underlätta ett överlämnande av makten från president Taylor. Genom resolution 1497 den 1 augusti 2003

auktoriserade säkerhetsrådet upprättandet av den av ECOWAS ledda multinationella styrkan i Liberia och förklarade samtidigt sin beredskap att upprätta en efterföljande FN-styrka per den 1 oktober 2003.

På grundval av generalsekreterarens rekommendationer i sin rapport den 11 september antog säkerhetsrådet den 19 september 2003 resolution 1509 som upprättar FN:s mission i Liberia (UNMIL), bestående av en militär styrka på upp till 15 000 personer, inklusive upp till 250 militärobservatörer och 160 stabsofficerare, upp till 1 115 civilpoliserna samt civil personal. Resolutionen antogs under kapitel VII i FN-stadgan och anger som UNMIL:s fyra huvudsakliga uppgifter att 1) stödja genomförandet av avtalet om eldupphör, 2) underlätta humanitär verksamhet och främjande av mänskliga rättigheter, 3) stödja reformering av säkerhetssektorn, samt 4) stödja genomförandet av fredsavtalet. Genom resolution 1626, antagen av säkerhetsrådet den 19 september 2005 förlängdes UNMIL:s mandat till den 31 mars 2006. Den 1 oktober 2003 tog UNMIL över ansvaret för den fredsbevarande verksamheten i Liberia och ECOWAS styrkor integrerades i UNMIL. I början av oktober 2005 uppgick truppstyrkan till omkring 15 950 personer. Truppbidragen till UNMIL består av enheter från bland annat Bangladesh, Pakistan, Etiopien, Nigeria, Namibia, Ghana, Senegal, Kina, Irland, Ukraina, Sverige, Filippinerna, Jordanien och Nepal. Insatsen är en av FN:s två största pågående insatser.

Genom resolution 1509 har UNMIL fått ett brett, flerdimensionellt mandat med uppgifter som sträcker sig från omedelbara säkerhetsfrämjande åtgärder till mer långsiktigt stöd till återuppbyggnad av landet. UNMIL anses vara den första mission där FN fullt ut dragit lärdomar från tidigare insatser i bl.a. Somalia och Sierra Leone och omsatt rekommendationerna i den s.k. Brahimirapporten i praktiken. Den militära styrkan är omfattande och robust, och en betydande civilpoliskomponent har fått ansvar för att bygga upp den nationella poliskåren. Mandatet omfattar också att bidra till att stärka förvaltning, domstolar och kriminalvård. I UNMIL:s mandat ingår även att främja humanitär verksamhet och skydd av mänskliga rättigheter och inom missionen finns särskilda funktioner för att hantera frågor om barnsoldater och kvinnors utsatthet.

Genom resolution 1626 den 19 september 2005 beslutades om en utvidgning av UNMIL:s mandat till att även gälla Sierra Leone. Resolutionen avser specifikt skyddet av specialdomstolen i Freetown.

En av UNMIL:s viktigaste uppgifter är att bistå i arbetet med avvapning, demobilisering, rehabilitering och återanpassning (s.k. DDR) av samtliga stridande parter. En framgångsrik DDR-process är en förutsättning för att få stopp på stridigheter och övergrepp på kort sikt men även för att hindra att konflikten på längre sikt återuppstår, såsom har skett tidigare. Den första fasen av DDR-programmet förklarades officiellt avslutad den 31 oktober 2004. Drygt 100 000 forna kombattanter hade då demobiliserats, vilket skall jämföras med de 40.000 kombattanter FN ursprungligen uppskattade skulle genomgå programmet. DDR-processen har som helhet fortsatt i positiv riktning under 2005. Emellertid återstår betydande insatser på rehabiliterings- och återanpassningsområdet. Denna av FN:s utvecklingsprogram (UNDP) ledda verksamhet är underfinansierad och det uppskattas att omkring

13.000 tidigare kombattanter ännu inte har kunnat omfattas av programmet. Detta utgör en fortsatt orosfaktor vad gäller utsikterna för långsiktig stabilitet i Liberia. I anslutning till denna process har också reformerna av säkerhetssektorn fortsatt, främst avseende en omvandling av den reguljära armén och den nationella polisen. Utvecklingen har varit positiv, men insatserna är ännu inte avslutade.

6 Svenskt deltagande i UNMIL

Sverige deltar sedan mars 2004 med ett mekaniserat skyttekompani i UNMIL. Vidare tillkommer ett antal stabsmedlemmar på bataljonsnivå och i missionshögkvarteret och en underhållsenhet. Totalt uppgår det svenska förbandet till ca 240 personer. Även om det är relativt lugn i Liberia, kan det inte uteslutas att läget förändras. Vid en försämring av säkerhetsläget kan en situation snabbt uppkomma där den svenska närvaron tillfälligt behöver förstärkas med särskild nyckelpersonal eller med större enheter. Händelserna iden av FN sedan 1999 styrda provinsen Kosovo i Serbien-Montenegro den 17-18 mars 2004 utgör exempel på ett tillfälle då ett relativt lugnt läge förbyttes i en extraordinär situation, som innebar fara för liv för svensk trupp och som inte enkelt kunde lösas med resurser på plats i insatsområdet. Under sådana förhållanden är det viktigt att regeringen har möjlighet att tillfälligt förstärka de insatser som Sverige genomför. Erfarenheter visar att en förstärkning omfattar en förstärkningsstyrka och materiel. Därutöver skulle en undsättnings- eller evakueringsinsats kräva en inte oväsentligt större styrka för att kunna lösa sin uppgift. Mot denna bakgrund söker regeringen riksdagens medgivande för en personalram om sammanlagt 500 personer.

Det svenska förbandet ingår som en enhet i den irländska bataljonen, vilken utgörs av ca 450 personer. Den irländska bataljonen fungerar som UNMIL:s reserv- och snabbinsatsstyrka. Bataljonen är placerad i närheten av Monrovia, men verkar i hela missionsområdet under de olika faserna av UNMIL:s verksamhet. Efter utvidgningen av UNMIL:s mandat den 19 september 2005 har bataljonen beredskap att utföra uppgifter i Sierra Leone till stöd för specialdomstolen i Freetown. Uppgifterna för det svenska förbandet omfattar bl.a. att genomföra bevakningsuppgifter, svara för säkerhet i samband med RR-processen (rehabilitering och återanpassning)), skydda underhållsvägar inom missionsområdet, samt inom ramen för den egna förmågan även skydda civila. Med hänsyn till konfliktens regionala kopplingar kan UNMIL:s – och därigenom också det svenska förbandets – verksamhet framöver komma att utvidgas förutom till Sierra Leone, även till grannländerna Guinea och Elfenbenskusten, bl.a. för att hindra flöden av vapen och stridande över gränserna. En sådan geografisk utvidgning skulle självfallet först kräva en motsvarande utvidgning av det folkrättsliga mandatet. Viss logistik och underhållsstöd till UNMIL förutses redan i nuläget ske från vissa grannländer eller andra länder.

Försvarsmakten bedömer att risken för svensk trupp att bli engagerad i direkta stridigheter är låg men att hotbilden varierar beroende av var i Liberia förbandet är verksamt samt vilka situationer förbandet ställs

inför. Ytterligare oroligheter som kräver robust ingripande, av den typ som utbröt i Monrovia i månadsskiftet oktober–november 2004, kan inte uteslutas. På landsbygden bedöms risknivån generellt som lägre. De största hoten mot personal i området utgörs av trafiksituationen, hälsofaror samt klimatförhållanden. Hotet från infektionssjukdomar är påtagligt men kan reduceras med adekvat medicinsk profylax, utbildning samt fälthygien. Därutöver utgör kriminella element samt okontrollerad eldgivning av personer eller grupperingar som bl.a. är missnöjda med RR-processen ett hot mot förbandet.

Regeringen beräknar att kostnaden för insatsen, inklusive en avveckling, under 2006 kommer att uppgå till ca 400 miljoner kronor och för 2007 till ca 28 miljoner kronor. Utgifterna skall belasta det under sjätte utgiftsområdet anvisade anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

Det svenska truppdeltagandet i UNMIL efter november 2006 är under översyn inom Regeringskansliet.

7 Rättsliga frågor

Det föreslagna fortsatta svenska bidraget till UNMIL består alltså av ett mekaniserat skyttekompani. Bidraget utgör en väpnad styrka i regeringsformens (RF) mening.

Enligt 10 kap. 9 § RF krävs riksdagens godkännande för att sända en väpnad styrka till FN:s mission i Liberia eftersom insatsen inte baseras på någon internationell överenskommelse som riksdagen godkänt och då den inte heller omfattas av bestämmelserna i lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands. Baserat på regeringens förslag i propositionen Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia (prop. 2003/04:61) godkände riksdagen att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 240 soldater till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) under 12 månader (bet. 2003/04UFöU1, rskr. 2003/04:138). Härefter har riksdagen, på förslag av regeringen i prop. 2004/05:61, godkänt att Sverige skall ställa en väpnad styrka om högst 300 soldater till förfogande för deltagande inom ramen för UNMIL under ytterligare 12 månader (bet. 2004/05UU5, rskr. 2004/05:162). Nu krävs ett nytt bemyndigande för att möjliggöra ett fortsatt svenskt insatsbidrag till UNMIL fram till slutet av november 2006.

Förutom att samtliga parter i konflikten lämnat samtycke till närvaron av FN-styrkan i Liberia har UNMIL, som ovan nämnts, fått ett mandat från säkerhetsrådet vilket beslutats under kapitel VII i FN-stadgan. Av detta mandat framgår att UNMIL även får vidta åtgärder av fredsframtvängande natur, inklusive en rätt till våldsanvändning, som går utanför traditionella fredsbevarande styrkors rätt till självförsvar. Utifrån säkerhetsrådets mandat har insatsregler, s.k. *rules of engagement*, som reglerar styrkans våldsanvändning fastställts. Det svenska truppbidraget kan utifrån dessa insatsregler tillgripa tvångsmedel som går utöver nödvärn för att genomföra säkerhetsrådets mandat.

De administrativa förutsättningarna för svenskt deltagande i UNMIL regleras genom ett avtal (*Memorandum of Understanding*) mellan Sverige och FN. Vidare finns ett avtal mellan Sverige och Irland som reglerar de interna förhållandena mellan det svenska förbandet och den irländska bataljonen.

8 Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 500 personer till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) längst till och med november 2006.

Skälen till regeringens förslag: Fredsavtalet från sommaren 2003 och inrättandet av den nya övergångsregeringen i oktober samma år har gjort det möjligt att få ett slut på den fjorton år långa konflikten i Liberia. Under den två år långa övergångsperioden har UNMIL genomfört avväpning och demobilisering av ca 100 000 kombattanter och märkbart ökat säkerheten i Liberia. Integrering och återanpassning av de avväpnade, liksom av återvändande flyktingar, utgör nu en omfattande och avgörande del av det fortsatta fredsbyggandet i hela landet. Även om säkerhetssituationen förbättrats betydligt får fredsprocessen alltjämt betecknas som bräcklig. Liberia utgör till stora delar en sviktande stat (s.k. *"failed state"*) utan fungerande statsapparat och med underliggande politiska motsättningar. De framgångsrikt genomförda valen ses som hoppgivande tecken för den fortsatta fredsprocessen och för Liberias framtid, men landet har en lång historia av maktmissbruk och korruption som kan störa en positiv utveckling. Fortsatt tydlig närvaro av UNMIL:s trupper är sannolikt en förutsättning för fredsavtalets fortsatta genomförande. Det finns alltjämt ett behov av den säkerhetshöjande effekt som närvaron av den svenska truppen har visat under de första åren.

Omdömen om den svenska truppen från såväl FN i New York, UNMIL som liberianer är uteslutande positiva. Välutbildade och motiverade soldater i kombination med god utrustning utgör en uppenbar styrka. Den svenska truppens närvaro gör att lugn genast infinner sig då de anländer till oroshärdar.

Förutom att konflikten har inneburit ett enormt lidande för den egna civilbefolkningen har situationen i Liberia haft ett negativt inflytande på utvecklingen i regionen som helhet. I grannländerna Sierra Leone och Elfenbenskusten pågår fredsprocesser med ett betydande internationellt engagemang och i Guinea är den politiska stabiliteten bräcklig. En lösning av konflikten i Liberia är en förutsättning för en fredlig utveckling i hela Västafrika. Utan ett uthålligt internationellt engagemang i Liberia riskerar FN:s omfattande fredsfrämjande investeringar i Sierra Leone och Elfenbenskusten att gå om intet och regionen riskerar att falla tillbaka i en spiral av krig och våldsamheter.

FN-missionen i Liberia är nydanande. Genom ett brett, flerdimensionellt mandat har UNMIL givits möjlighet att ta ett helhetsgrepp över säkerhet och utveckling i Liberia i enlighet med erfarenheter från tidigare FN-insatser och rekommendationerna i den s.k. Brahimirapporten. I och med att UNMIL:s mandat även utökats till att gälla för Sierra Leone och skyddet av specialdomstolen så har betydelsen av kvalificerade reserver ökat. För att UNMIL skall kunna genomföra sitt mandat krävs emellertid att medlemsstaterna ställer upp med resurser i form av kvalificerade och robusta truppbidrag. Irland bidrar enligt nuvarande planering initialt under 2006 med en reducerad bataljon på omkring 450 personer. Under sommaren planerar man en successiv neddragning vilken i dagsläget bedöms avslutas under november 2006. Det svenska bidraget med ett mekaniserat skyttekompani utgör ett starkt efterfrågat bidrag till UNMIL och den irländska bataljonen. Försvarsmaktens nuvarande avvecklingsplan av förbandsbidraget sammanfaller med den irländska. En insatsöversyn av UNMIL kommer att genomföras i mars 2006 då de framtida behoven kommer att ses över.

Enligt senare års trend har utvecklingsländer i huvudsak stått för truppbidrag till FN:s fredsbevarande missioner och EU och andra västländer har kritiserats för att inte delta i FN:s verksamhet på marken. År 2003 bröt Sverige trenden genom att vara det första EU-land att delta med militär trupp i FN-missionen i Demokratiska Republiken Kongo (MONUC). Insatsen väckte stor uppmärksamhet och kan ha bidragit till ett ökat intresse bland andra EU-länder för fredsbevarande insatser i Afrika. Genom insatsen i Liberia visar Sverige sitt fortsatt starka engagemang för konfliktförebyggande och hantering av afrikanska konflikter, i enlighet med svensk Afrikapolitik. Insatsen är dessutom ett sätt att i konkret handling demonstrera det fortsatt starka svenska stödet för FN:s fredsbevarande verksamhet. Att delta i en FN-mission i Afrika ger vidare Försvarsmakten värdefulla erfarenheter.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 januari 2005

Närvarande: Statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ringholm, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Holmberg

Regeringen beslutar proposition 2005/06:67 Fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia